

International Scientific Conference

Międzynarodowa Konferencja Naukowa

Law and sport in modern society - medical, ethical, economic and cultural challenges

Prawo i sport we współczesnym społeczeństwie - wyzwania medyczne, etyczne,
ekonomiczne i kulturowe

Право і спорт у сучасному суспільстві - медичні, етичні, економічні та
культурні виклики

COLLECTION OF THESES

ZBIÓR TEZ

ЗБІРНИК ТЕЗ

Collected and compiled by

Jarosław Szczechowicz, Elżbieta Żywucka-Kozłowska, Kacper Szeluga, Olivier Zubkowski, Józef Beń

Zebrali i opracowali

Jarosław Szczechowicz, Elżbieta Żywucka-Kozłowska, Kacper Szeluga, Olivier Zubkowski, Józef Beń

Зібрано та укладено

Ярослав Щехович, Ельжбета Живуцька-Козловська, Кацпер Шелуга, Олів'є Зубковські, Юзеф Бень

University of Warmia and Mazury, Olsztyn, Poland May 5-7, 2023

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn 5 maja 2023 roku

Вармінсько-Мазурський Університет, Ольштин, Польща 5-7 травня 2023 р.

розвинути та вдосконалити процес медіації у спорті, що сприятиме швидшому та більш ефективному вирішенню спорів у цій сфері.

Башавець Наталія Андріївна Південноукраїнський Національний Педагогічний Університет імені К. Д. Ушинського (Одеса, Україна) [**Nataliya Andriivna Bashavets** Południowoukraiński Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. K. D. Uszyńskiego (Odessa, Ukraina); **Nataliya Andriivna Bashavets**, Southern Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky (Odesa, Ukraine)]

Касьяненко Марія Михайлівна Південноукраїнський Національний Педагогічний Університет імені К. Д. Ушинського (Одеса, Україна) [**Maria Mychajłowna Kasjanenko** Południowoukraiński Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. K. D. Ushinsky (Odessa, Ukraina); **Maria Mykhailovna Kasyanenko** Southern Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky (Odesa, Ukraine).]

Особистісно-орієнтований підхід в професійній діяльності викладача фізичного виховання у закладах вищої освіти

Podejście osobiste w działalności zawodowej nauczyciela wf fizycznego w uczelni wyższej

Personal-oriented approach in the professional activities of the teacher of physical education in institutions of higher education

Streszczenie

Rozwiązując zadania, jakie stawia przed sobą współczesna edukacja, pojawiają się pytania o przezwyciężanie różnych sprzeczności, które zależą od wymagań społeczno-ekonomicznych społeczeństwa i wpływają na kształtowanie uniwersalnych wartości ludzkich i wiodących przepisów pedagogicznych. Centralne miejsce w tym procesie zajmuje osobowość uczniów czy studentów .

Summary

When solving the tasks that modern education sets before itself, questions arise about overcoming various contradictions that depend on the socio-economic requirements of society and affect the formation of universal human values and leading pedagogical regulations. A central place in this process is occupied by the personality of pupils or students.

Особистісно-орієнтований підхід в професійній діяльності викладача фізичного виховання у закладах вищої освіти

Актуальність дослідження. Під час вирішення завдань, які ставить перед собою сучасна освіта, виникають питання щодо подолання різних протиріч, які залежать від соціально-економічних вимог суспільства і впливають на формування загальнолюдських цінностей та провідних педагогічних положень. Центральне місце в цьому процесі належить особистості студентів.

Відповідно до В.І. Гинного, після ретельного аналізу наукових поглядів нашого часу можна зробити висновок про значні зміни в загальній науковій парадигмі на користь визнання особистості як одного з основних факторів, що впливають на різноманітні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві. Наукове дослідження націлене на процес формування

індивідуальних та особистісних якостей людини. Важливо вивчати навички самостійного розвитку, щоб задовольняти власні потреби та досягати особистісних цілей. При цьому слід брати до уваги об'єктивні фактори, які впливають на умови діяльності людини [7, с. 196].

Ідеї гуманістичної концепції стають пріоритетними у такому випадку. Згідно з І.А. Кузнецовою, гуманізм визначається як розуміння цінності та індивідуальності кожної людини, повага до особистості та її гідності, толерантне ставлення до людини будь-якої національності, соціального статусу та особистих якостей. Освіта може відігравати важливу роль у перетворенні суспільства, а гуманізація є одним з найголовніших завдань реформування сучасної освіти [6, с. 65].

Отже, розвиток особистості майбутнього фахівця є пріоритетним і здійснюється через застосування особистісно орієнтованого підходу до навчання. В рамках особистісно орієнтованого навчання необхідно створювати спеціальні умови для розвитку кожного студента, зокрема, сприяти створенню психологічного клімату, сприятливого для навчання та розвитку пізнавальних, інтелектуальних та творчих здібностей.

Цілеспрямований пошук удосконалення форм, методів та засобів, що займається педагогічна галузь, є необхідним для відповіді на нові вимоги, що ставить перед кожним наступним поколінням сучасність. У розв'язанні будь-яких освітніх завдань прогресивні теоретичні досягнення та практичний досвід завжди виходять від суб'єктів навчально-виховного процесу.

Фактом є те, що фізична культура є неодмінною складовою загальної культури, тому необхідно встановити фізичне виховання як невід'ємну частину життя студентів. Створення позитивного відношення до фізичних вправ і спорту є основною метою суспільства, починаючи з сім'ї та ближнього оточення людини, а також освітніх закладів.

Розглядаючи реалізацію особистісно орієнтованого підходу, варто зазначити, що на цю тему було проведено значну кількість досліджень. Різні аспекти організації навчально-виховного процесу з використанням особистісно орієнтованих технологій у закладах вищої освіти були висвітлені в працях таких науковців, як І.Г. Брітченко, Н.П. Волкова, О.В. Горбатюк, М.В. Гриньова, Р.О. Гришкова, Н.В. Гузій, С.С. Ізбаш, А.А. Коробченко, В.Ю. Стрельников та інших.

Мета викладеного матеріалу полягає у проведенні аналізу науково-педагогічної літератури, щоб визначити базові поняття та основні положення, що стосуються реалізації особистісно орієнтованого підходу в процесі фізичного виховання студентів закладів вищої освіти. Реалізувати поставлену мету допоможуть наступні завдання:

- вибір літературних джерел;
- опрацювання обраного матеріалу;
- проведення опитування серед здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти щодо обізнаності з приводу особисто орієнтованого підходу;
- аналіз отриманих результатів та робота над висновками.

Виклад основного матеріалу. Поняття "особистісно орієнтований підхід" має багато спільного зі словами "особистісний підхід", "особистісно орієнтована взаємодія", "особистісно орієнтоване навчання", "особистісно орієнтована освіта" та інші подібні поняття.

Поняття «особистісний підхід» визначається як система педагогічних засад і методів, які передбачають індивідуальний підхід до кожного вихованця, з урахуванням його особистісних особливостей, можливостей та потреб у процесі навчання і виховання. При цьому педагог повинен сприяти формуванню самосвідомої, відповідальної особистості, яка володіє знаннями, навичками і цінностями, необхідними для успішної соціалізації та життя в суспільстві [3, с. 351].

Взаємодія, спрямована на особистість, передбачає наявність діалогічного спілкування, емпатійного слухання та створення атмосфери взаємної довіри, відвертості та доброзичливості між учасниками навчально-виховного процесу. Викладач повинен мати знання, розуміння та прийняття індивідуальних психологічних особливостей студентів [5, с. 125].

Таким чином, виділяють наступне поняття «особистісно орієнтована освіта», що постає перед нами як система інноваційних підходів, яка допомагає формувати особистість як унікальну індивідуальність, за допомогою індивідуалізованого навчання та надання можливості кожному обрати свій власний шлях розвитку [3, с. 351].

За Е.Н. Степановим, особистісно орієнтований підхід у педагогіці передбачає відображення й виділення найважливіших аспектів, таких як: використання цього підходу як орієнтиру в педагогічній діяльності; комплексна освіта, яка складається з понять, принципів та способів педагогічних дій; орієнтація педагога на сприяння розвитку індивідуальності кожного учня [6, с. 3].

В.В. Орел у своїй праці зауважує, що особистісно орієнтований підхід має на меті ставити особистість у центр виховної системи, надаючи перевагу створенню комфортних, розсудливих та безпечних умов для розвитку та реалізації її майбутніх потенціалів [2].

Особистісно орієнтований підхід у навчанні включає в себе ряд педагогічних принципів, які мають допомогти студентам розвивати свої навички та здібності. Ці принципи включають [4, с. 825]:

- врахування індивідуальності кожного студента;
- відмову від поділу студентів на здібних і нездібних;
- увагу до вікових особливостей студентів;
- підтримку позитивних емоцій від навчання;
- розвиток особистісних здібностей через подолання труднощів;
- застосування дослідницьких методів під час навчання;
- повагу та тактовність до студентів;
- розуміння оцінки знань як інструменту виховання;
- сприяння креативності студентів та підтримку взаємодії.

За використання особистісно орієнтованого підходу у фізичному вихованні студентів стають активними учасниками навчально-виховного процесу. Це призводить до виникнення особливого виду спілкування між викладачем та студентами, яке базується на взаєморозумінні та співпраці. Оскільки студенти вищої школи - дорослі люди з власною світоглядною позицією, то важливо враховувати їхні погляди, переконання та життєві мети, щоб реалізувати

особистісно орієнтований підхід. Однак, організація та проведення занять можуть бути складними, оскільки кожен студент має свої потреби. Тому, важливо забезпечити задоволення всіх можливих запитів під час проведення занять.

Р.Х. Шаймарданов стверджує, що особистісно орієнтована технологія виносить на перший план розвиток унікальної, цілісної особистості, яка бажає максимальної самореалізації та готова вчитися і здійснювати свідомі та відповідальні вибори у різних життєвих ситуаціях. Таким чином, особистість студента є не лише суб'єктом, але й пріоритетним суб'єктом в освітній системі. Метою виховання є розвиток цих якостей в особистості студента, а не досягнення якої-небудь абстрактної мети [8, с.36].

В рамках дослідження було проведено опитування серед студентів другого (магістерського рівня) спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура). Метою експерименту було оцінити обізнаність майбутніх вчителів фізичної культури щодо використання особистісно орієнтованого підходу в професійній діяльності. Кількість приймаючих участь становила 22 респонденти. 50% опитуваних студентів вже мали досвід роботи за фахом у закладах загальної середньої освіти та були вже більш обізнані щодо особистісно орієнтованого навчання і мали можливість враховувати принцип дитиноцентризму.

На питання щодо визначення поняття особистісно орієнтованого підходу 90% студентів обрали, що це підхід, який акцентує увагу на розвитку особистості студента, його потреб та інтересів, 10% прийняли той варіант, який зазначає, що це підхід, який спрямований на розвиток фізичної культури та здоров'я студента.

При виборі певних принципів, які характеризують особистісно орієнтований підхід, 50% здобувачів вищої освіти окреслили «індивідуалізацію навчання», 40% віддали перевагу забезпеченню диференційованого підходу до студентів, і лише 10% зробили вибір на користь організації турнірів та змагань з різних видів спорту.

Аналізуючи роль використання особистісно орієнтованого підходу, 90% респондентів зупинились на варіанті, який зазначає, що даний підхід допомагає збільшити мотивацію студентів до занять фізичною культурою та спортом. В той час, коли 10% здобувачів вирішили, що окреслена методика робить заняття більш складними для викладача.

Оцінюючи використання досліджуваного підходу за п'ятибальною шкалою, 60% опитуваних поставила максимальний бал, 30% віддали перевагу оцінці «добре», а 10% зупинили свій вибір на «задовільно».

Таким чином, ми можемо стверджувати, що особистісно орієнтований підхід може існувати не тільки самостійно, але й у поєднанні з системним, комплексним, аксіологічним та гендерним підходами, що сприятиме вдосконаленню професійної діяльності викладача.

Аналіз отриманих даних дозволив нам зробити висновок, що 90% опитуваних відмінно ознайомлені з завданнями та принципами даного підходу. Також більше половини респондентів почали б використовувати особистісно орієнтовані методи навчання в майбутній професійній діяльності. Друга половина обирає інші підходи до реалізації власної майстерності на практиці. Але при цьому не заперечували той факт, що можуть використовувати певні принципи задля високої ефективності викладання.

Висновки. Отже, центром навчально-виховного процесу в особистісно орієнтованому підході є майбутня особистість фахівця, а основна мета полягає у розвитку його професійної, творчої та

соціокультурної діяльності, а також унікальності та індивідуальності. Цей підхід сприяє розкриттю особистісних можливостей студентів, враховуючи їх здібності, нахили, інтереси, цілі та ціннісні орієнтації, та стимулює їх для самопізнання, самовиховання та самовдосконалення у пізнавальній та навчальній діяльності.

Важливим елементом особистісно орієнтованого підходу до навчання фізичного виховання є врахування індивідуальних фізичних та психологічних особливостей студентів. Однак, на практиці, деякі студенти, незважаючи на їх життєвий досвід, можуть не знати свій повний потенціал, і навіть ті, хто тривалий час займається спортом, можуть бути обмежені. Тому при виборі фізичних вправ або видів спорту для студентів, важливо враховувати їх психологічні особливості, такі як тип темпераменту, сприйняття та пам'ять, а також риси характеру. Крім того, важливо враховувати стан здоров'я та рівень функціональних можливостей кожного студента.

Перспектива подальших досліджень полягає у вивченні умов та принципів втілення особистісно орієнтованого підходу у фізичному вихованні студентів закладів вищої освіти, а також використання ефективних методів здійснення навчального процесу на основі даного підходу.

Список використаної літератури:

1. Кузнецова І. А. Проблема гуманізації взаємовідносин викладачів і студентів у процесі контролю знань у поглядах видатних діячів ХІХ століття. Інженерні та освітні технології. 2015. № 11. С. 65–68.
2. Орел В. В. Особистісно орієнтований підхід до фізичного виховання студентів (2008). ГОЛОВНА | Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: URL: [http:// archive.nbuv.gov.ua](http://archive.nbuv.gov.ua). (дата звернення: 20.03.2023)
3. Педагогічний словник / ред. М. Ярмаченко. 7-ме вид. Київ : Пед. думка, 2001. 516 с.
4. Раструба Т. Особистісно орієнтований підхід як ключовий принцип організації мистецької освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України: вимоги сьогодення. Молодий вчений. 2018. № 2. С. 825–828.
5. Семенова А. В. 5. Словник-довідник з професійної педагогіки. 2-ге вид. Одеса : Пальміра, 2006. 221 с.
6. Степанов Е. Н. Особистісно орієнтований підхід в педагогічній діяльності. Виховання школярів. 2003. № 2. С. 2–5.
7. Тинний В. І. Психолого-педагогічні умови актуалізації індивідуальних особливостей студентів у процесі адаптації до сучасного навчального середовища. Наукові записки : [збірник наукових статей] / М-во освіти і науки України. 86-ге вид. Київ, 2010. С. 196–204.
8. Шаймарданов Р. Х. Особистісно орієнтована професійна підготовка майбутнього вчителя. Педагогічна освіта і науки. 2003. № 3. С. 36–42